Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон

ДАР БОРАИ ФАЪОЛИЯТИ САВДОИ ХОРИҶӢ

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2012, №7, мод.696. соли 2015, №7-9, мод.703; Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 18 марти соли 2022, №1870, 01.10.2025. №2200)

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ ва иқтисодии фаъолияти савдои хориҷӣ, принсипҳои асосии фаъолияти савдои хориҷӣ, ҳуқуқу ӯҳдадориҳои субъектҳои фаъолияти савдои хориҷиро муайян намуда, барои фароҳам овардани шароити мусоид ба фаъолияти савдои хориҷӣ ва ҳамгироии самараноки он ба иқтисодиёти ҷаҳонӣ равона гардидааст. **(Қонуни ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Доираи амали Қонуни мазкур

1. Қонуни мазкур дар соҳаи танзими давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ, инчунин ба муносибатҳое, ки бевосита бо чунин фаъолият алоқамананд, татбиқ мегардад.

2. Муқаррароти Қонуни мазкур, ки ба хизматрасониҳои савдои хориҷии танзими давлатӣ дахл доранд, ба хизматҳои ба мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон расонидашаванда татбиқ карда намешаванд.

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- **фаъолияти савдои хориҷӣ** – ҳама намуди фаъолияти марбут ба интиқоли мол, дигар молу мулки моддӣ, ҳуқуқҳо ё хизматрасонӣ, ки байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва кишварҳои дигар ё дар ҳудуди берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад;
- **субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ** – шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, аз ҷумла шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии хориҷӣ, ки мутобиқи муқаррароти Қонуни мазкур бо фаъолияти савдои хориҷӣ машғуланд;
- **шахс** – ҳар шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, аз ҷумла шахси воқеӣ ё ҳуқуқии хориҷии эътирофнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- **мол** – ҳар молу мулки моддӣ, ба истиснои коғазҳои қиматнок, ҳуҷҷатҳои тиҷоратӣ ё маблағҳои пулӣ, ки барои мубодила ва фурӯш пешбинӣ шудааст;
- **содирот** – баровардани мол аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба **ҳудуди** давлати дигар мутобиқи қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- **воридот** – ворид намудани мол аз ҳудуди давлати дигар ба **ҳудуди** Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- **транзит** – интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт тавассути ҳудуди гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, агар чунин интиқол танҳо аз қисми роҳе амалӣ гардад, ки берун аз доираи ҳудуди гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон оғоз ва анҷом меёбад; **(Қонуни ҶТ аз 18.03.2022с., №1870) (Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

- **иҷозатдиҳӣ**– иҷозате, ки барои амалӣ намудани воридот ё содирот шарти пешакӣ буда, дар ҳолатҳои махсус дар асоси аризаи шахси манфиатдор аз мақомоти давлатӣ дар доираи расмиёти маъмурӣ гирифта мешавад; **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

- **ҳузури тиҷоратӣ** – ҳар шакли бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозатдодашудаи ташкили фаъолияти соҳибкорӣ ва фаъолияти дигари иқтисодии шахси хориҷӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ё бо қонунгузории давлати хориҷӣ иҷозатдодашудаи фаъолияти шахсони воқеӣ ё ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳудуди давлати хориҷӣ бо мақсади савдои мол ё хизматрасонӣ, аз он ҷумла бо роҳи таъсиси шахси ҳуқуқӣ, филиал ё намояндагии шахси ҳуқуқӣ ё иштирок дар сармояи оинномавии (шариконаи) шахси ҳуқуқӣ; **(Қонуни ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

- **чораҳои маҳдудкунӣ** - ҳамаи навъҳои мамнуият, маҳдудиятҳои миқдорӣ, боҷҳои махсус (ба ғайр аз боҷҳои гумрукӣ, андозҳои дохилӣ ва ё ҳаққи хидматрасонӣ), шартҳо, иҷозатномаҳо, иҷозатҳо ва ё чораҳои дигари аз ҷониби мақомоти давлатҳои дахлдор муқарраргардида, ки хусусияти маҳдудкуниро дар фаъолияти савдои хориҷӣ, ба истиснои регламентҳои техникӣ, дороянд; **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

- **маҳдудиятҳои миқдорӣ** – дараҷаи интиҳоии арзиши умумӣ ва ё ҳадди ниҳоии молҳои муайяне, ки дар фосилаи муайяни вақт метавонанд содирот ва ё воридот шаванд, ҳамчунин манъи содирот ва ё воридот;

- **квота** – ҳисса дар арзиш ё миқдори умумии содирот ё воридоти ба шахс ё гурӯҳи шахсон (содиркунандагон ё воридкунандагон) тақсимшуда;

- **боҷи зиддидемпингӣ** – боҷи махсусе, ки ба воридоти мол ҷиҳати талофии оқибатҳои демпинг муқаррар карда мешавад;

- **демпинг** – воридоти молҳо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бо нархи пасттар аз арзиши аслии онҳо, ки боиси расонидани зарари моддӣ ба саноати дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бунёдшуда мегардад ё хатари расонидани онро дорад ва ё бунёди саноатро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври назаррас бозмедорад;

- **арзиши муқаррарӣ** – нархи қиёсӣ барои моли шабеҳе, ки дар кишвари содиркунанда дар ҷараёни муқаррарии савдо пешбинӣ шудааст. Агар ин молҳо дар бозори кишвари содиркунанда фурӯхта нашаванд, пас нархи муқаррарӣ нархи болотарини қиёсии моли шабеҳе мебошад, ки барои содирот ба кишвари сеюм бо шароити бозори бо ҳамин шароит дар Тоҷикистон қиёсшаванда пешбинӣ шудааст, ба шарте ки ин нарх намунавӣ бошад ё арзиши истеҳсоли чунин молҳо дар кишвари истеҳсолкунанда ба маблағи қобили қабул барои хароҷоти маъмурӣ, савдо, хароҷоти умумӣ ва барои фоида зиёд карда шуда бошад;

- **боҷи ҷубронӣ** – боҷи махсусе, ки ба воридоти молҳо бо мақсади рафъи оқибатҳои ҳар як субсидияи дар кишвари истеҳсолкунанда ё содиркунанда

мустақиман ё ба таври ғайримустақим барои истеҳсол ё содироти чунин молҳо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳодшуда муқаррар карда мешавад;

- **мусоидати молиявӣ (субсидия)** – ҳар саҳми мустақим ё ғайрмустақими молиявӣ ё саҳми дигари ҳукумати кишвари истеҳсол ё содиркунанда ва ё мақомоти он, ки тавассути он ба истеҳсолкунанда ё содиркунанда бартарият дода мешавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки саҳми молиявии мазкур субсидияе бошад, ки барои андешидани тадбирҳо мутобиқи муқаррароти созишномаҳои Созмони Умумиҷаҳонии Савдо асос нагардад;

- **саноати ватанӣ** – истеҳсолкунандагони молҳои шабеҳи ватанӣ дар маҷмўъ ё он истеҳсолкунандагоне, ки ҳаҷми умумии истеҳсоли молҳои мазкури онҳо қисми асосии ҳамаи ин молҳои истеҳсоли ватаниро ташкил медиҳад;

- **молҳои шабеҳ** – маҳсулоте, ки аз ҳар лиҳоз бо маҳсулоти баррасишаванда айнияти комил доранд, яъне шабеҳ мебошанд ва ё дар сурати набудани чунин маҳсулот, маҳсулоти дигар, гарчанде аз ҳар лиҳоз шабеҳ набошанд ҳам, хусусиятҳои хеле монанд ба хусусиятҳои маҳсулоти баррасишавандаро доранд;

- **истеҳсоли ватанӣ** – истеҳсолкунандагони молҳои айниятдошта, шабеҳ ё бевосита рақобаткунанда, ки маҳсулоти умумии онҳо ҳиссаи назарраси ҳаҷми умумии истеҳсоли ватании чунин маҳсулотро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил мекунад;

- **зарари ҷиддӣ** – бадшавии умумии назарраси вазъи истеҳсоли ватанӣ.

Моддаи 3. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти савдои хориҷӣ

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти савдои хориҷӣ ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Тоҷикистон иборат мебошад.

Моддаи 4. Санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ

Агар дар санади ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Тоҷикистон нисбат ба меъёрҳои дар Қонуни мазкур дарҷгардида меъёрҳои дигар муқаррар шуда бошанд, пас меъёрҳои санади ҳуқуқии байналмилалӣ истифода мешаванд.

Моддаи 5. *Принсипҳо ва усулҳои* танзими давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ (Қонуни ҶТ аз 18.03.2022с., №1870) (Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)

1. Принсипҳои танзими давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ инҳо мебошанд: **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

- ягонагии сиёсати савдои хориҷӣ ҳамчун қисми таркибии сиёсати иқтисодии хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- ҳифзи ҳуқуқу манфиатҳои қонунии субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ аз тарафи давлат;

- баробарӣ ва поймол накардани ҳуқуқи субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ;

- ягонагии ҳудуди гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва низоми танзими давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ; **(Қонуни ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

- интихоби чораҳои танзими давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ, ки барои иштирокчиёни фаъолияти савдои хориҷӣ ба он андозае вазнин набошанд, ки ҷиҳати таъмини ноилшавии самаранок ба мақсадҳое, ки барои амалӣ намудани онҳо андешидани тадбирҳои танзими давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ лозим аст, зарур мебошанд;

- ошкорбаёнӣ зимни таҳия, қабул ва истифодаи чораҳои танзими давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ;

- истиснои дахолати беасоси давлат ё мақомоти он ба фаъолияти савдои хориҷӣ ва расонидани зарар ба субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ ва иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- масъулияти мутақобилаи давлат ва субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ.

2. Танзими давлатии фаъолияти савдои хориҷӣ бо усулҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- танзими гумрукию тарифӣ ва ғайритарифӣ;

- муқаррарсозии мамнӯият ва маҳдудиятҳо нисбат ба навъҳои алоҳидаи мол ва хизматрасонӣ;

- татбиқи чораҳои дорои хусусияти иқтисодӣ-маъмурии ба рушди фаъолияти савдои хориҷӣ мусоидаткунанда ва бо Қонуни мазкур пешбинигардида. (Қонуни ҶТ **аз 18.03.2022с., №1870)**

Моддаи 6. Низоми миллӣ

1. Ба шахсони хориҷие, ки мутобиқи муқаррароти Қонуни мазкур бо воридот ё содироти мол машғуланд, ҳамон навъ низоме пешниҳод карда мешавад, ки ба шахсони ватанӣ пешниҳод шудааст.

2. Молҳои воридшаванда ба таври мустақим ё ғайримустақим мавриди ситонидани ҳар намуд андозҳои дохилӣ ё пардохтҳои дохилии дигари зиёдтар аз онҳое, ки мустақим ё ғайримустақим нисбат ба маҳсулоти шабеҳи истеҳсоли ватанӣ истифода мешаванд, қарор намегиранд. Нисбат ба молҳои воридотӣ дар қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва талаботи марбут ба фурӯш дар дохил, ба фурӯш гузоштан, харид, интиқол, тақсимот ё истеъмол низоми на камтар мусоид аз низоми барои молҳои шабеҳи ватанӣ пешниҳодшаванда муқаррар карда шуда, бо ҳамин роҳ истифода намудани чунин андозҳо, пардохтҳои дохилӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ё талабот ба хотири ҳифзи истеҳсолоти ватанӣ татбиқ карда намешаванд.

3. Ба хизматрасониҳо ва таҳвилгарони хизматрасоние, ки аз дигар давлат ё ҳудуди хориҷӣ бармеоянд, нисбат ба низоми ба хизматрасониҳои шабеҳ ва таҳвилгарони ватании хизматрасониҳо низоми на камтар мусоид пешниҳод мешавад. **(Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

4. Низоми миллӣ мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Тоҷикистон ва дар ҳолатҳои дигар бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ мегардад.

Моддаи 7. Низоми мусоидати бештар

1. Низоми мусоидати бештар нисбат ба молҳо аз низоме, ки ба моли шабеҳи дар дигар давлат ё ҳудуди дигар истеҳсолшуда ё барои ҳар давлат ё ҳудуди дигар пешбинишуда, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон бо он дар мавриди воридот ё содирот ба давлат ё ҳудуди хориҷӣ, ҳар намуд боҷу хироҷи гумрукии вобаста ба воридот ё содироти мол, инчунин пардохтҳои байналмилалӣ барои воридот ё содирот ситонидашаванда ва усули андухтани чунин боҷу хироҷ ва дар мавриди қоидаҳо ва расмиёти марбут ба воридоту содирот ва ҳамаи талаботи марбут ба фурўш дар дохил, ба фурўш баровардан, харид, интиқол, тақсимот ва истифода уҳдадориҳои байналмилалӣ дорад, низоми на камтар мусоид пешниҳод карда мешавад. **(Қ ЧТ аз 01.10.2025., №2200)**

2. Низоми мусоидати бештар нисбат ба чораҳои марбут ба савдои хизматрасониҳо низомеро дар назар дорад, ки ба хизматрасониҳо ва таҳвилгарони хизматрасониҳои ҳар кишвар ё ҳудуде пешниҳод шуда, он нисбат ба низоми ба хизматрасониҳо ва таҳвилгарони хизматрасониҳои шабеҳи ҳар кишвари дигар пешниҳодшуда на камтар мусоид аст. **(Қ ЧТ аз 18.03.2022с., №1870)**

3. Низоми мусоидати бештар ба имтиёзҳое, ки ба кишвари ҳамсоя бо мақсади мусоидат намудан ба савдои наздисарҳадӣ дода шудаанд, инчунин ба имтиёзҳое, ки мутобиқи созишнома дар бораи бунёди минтақаи савдои озод ё иттиҳоди гумрукии дуҷониба ё бисёрҷониба ва ё мутобиқи созишномаи муваққатӣ ҷиҳати мусоидат барои бунёди минтақаи савдои озод ё иттиҳоди гумрукӣ пешбинигардида дода мешавад, дахл надорад.

4. Низоми мусоидати бештар ба молҳои воридшаванда ва хизматрасониҳо тибқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Тоҷикистон ва дар ҳолати дигар бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод мегардад.

Моддаи 8. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷӣ

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷӣ инҳо мансубанд:

- муайян намудани мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷӣ;
- таъмини пешбурди сиёсати ягонаи савдо ва андешидани тадбирҳо ҷиҳати татбиқи он, қабули қарорҳои дахлдор ва таъмини иҷрои онҳо;
- татбиқи чораҳои махсус ҳангоми амалӣ намудани савдои хориҷии молҳо;
- мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Тоҷикистон ва Қонуни мазкур қабул намудани қарорҳо дар бораи ҷорӣ намудани маҳдудиятҳои миқдории содирот ва воридоти молҳо;
- мутобиқи Қонуни мазкур муқаррар намудани тартиби иҷозатдиҳии содирот ва (ё) воридоти навъҳои алоҳидаи молҳо, инчунин муайян намудани номгўи молҳои алоҳидае, ки нисбат ба онҳо чунин тартиб истифода мешавад;
- **муқаррар кардани квотаҳо барои содирот ва (ё) воридоти навъҳои алоҳидаи мол; (Қ ЧТ аз 18.03.2022с., №1870)**
- муайян намудани тартиби назорати содирот ва (ё) воридоти навъҳои алоҳидаи мол;

- амалӣ намудани салоҳияти дигари муайяннамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷӣ.

Моддаи 9. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷӣ

Ба ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷӣ (минбаъд – мақоми ваколатдори давлатӣ) инҳо дохил мешаванд:

-иштирок дар амалисозии сиёсати ягона дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷӣ **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200);**

- гузаронидани мониторинги татбиқи Қонуни мазкур;

- пешниҳоди маълумоти ҳарсола ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба натиҷаҳои мониторинги гузаронидашуда;

- таҳияи пешниҳодҳо оид ба такмили қонунгузорӣ дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷӣ;

- таҳияи пешниҳодҳо оид ба истифодаи чораҳои танзими тарифию ғайритарифии фаъолияти савдои хориҷӣ;

- таҳияи пешниҳодҳо оид ба фароҳам овардани шароити мусоид барои фаъолияти савдои хориҷӣ;

- бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон додани иҷозат барои содирот, воридот ё транзити молҳои алоҳида;

- амалӣ намудани ваколатҳои дигари муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти савдои хориҷӣ **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**.

Моддаи 10. Кафолати ҳуқуқу манфиатҳои субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ

1. Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмини ҳуқуқу манфиатҳои субъектҳои фаъолияти савдои хориҷиро кафолат медиҳад.

2. Дар сурати аз ҷониби мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул гардидани санадҳое, ки ҳуқуқи субъектҳои фаъолияти савдои хориҷии муайяннамудаи Қонуни мазкурро вайрон мекунанд, зарари ба онҳо расонидашуда мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Тоҷикистон бо тариқи судӣ аз ҷониби ин мақомот ҷуброн карда мешавад.

Моддаи 11. Боздоштан ва қатъ намудани фаъолияти савдои хориҷӣ

Фаъолияти субъектҳои савдои хориҷӣ дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо бо қарори суд боздошта ё қатъ карда мешавад. Нисбат ба қарор дар бораи боздоштан ё қатъ намудани фаъолияти савдои хориҷӣ бо тариқи судӣ шикоят кардан мумкин аст.

Моддаи 12. Иттилооти махфӣ

1. Ҳар иттилооте, ки аз рӯи хусусияташ махфӣ мебошад ё аз ҷониби тарафҳо нисбат ба ҳар як расмиёти бо Қонуни мазкур танзимшаванда ба таври махфӣ пешниҳод мегардад, ҳамчун иттилооти махфӣ баррасӣ мешавад.

2. Иттилооте, ки аз рӯи хусусияташ махфӣ мебошад, иттилоотеро дар бар мегирад, ки ифшои он метавонад барои рақиб афзалиятро дар рақобат таъмин намояд ё ба тарафи пешниҳоднамудаи иттилоот ё тарафе, ки аз он иттилоот гирифта шудааст, таъсири назарраси манфӣ расонад.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ ё ҳар мақоми давлатие, ки дар расмиёти марбут ба фаъолияти савдои хориҷӣ иштирок менамояд ё шахсони мансабдори онҳо барои ифшои иттилооте, ки дархост дар бораи махфӣ будани он аз ҷониби таҳвилгари он пешниҳод гардида, мутобиқи Қонуни мазкур бе иҷозати махсуси таҳвилгари (соҳиби) иттилоот ба даст оварда шудааст, ҳуқуқ надоранд.

Моддаи 13. Шаффофият

1. Ҳеҷ як чораи маҳдудкунанда то гузаштани 30 рӯз пас аз нашри расмии он эътибор пайдо карда наметавонад, агар бевосита дар Қонуни мазкур тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

2. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд бо дархости хаттии шахси манфиатдор иттилоотро дар бораи татбиқи Қонуни мазкур пешниҳод намояд.

Моддаи 14. Таъмини шароити мусоид барои дастрасӣ ба бозорҳои хориҷӣ

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати фароҳам овардани шароити мусоид барои дастрасии субъектҳои ватании фаъолияти савдои хориҷӣ ба бозорҳои давлатҳои хориҷӣ чораҳо андешида, бо ин мақсад гуфтушунидҳои дуҷониба ва бисёрҷониба мегузаронад, шартномаҳои байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба имзо мерасонад, инчунин ҷиҳати мусоидат ба инкишофи робитаҳои иқтисодии хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таъсис ва фаъолияти ташкилотҳои байналмилалӣ ва комиссияҳои байниҳукуматӣ иштирок менамояд.

БОБИ 2. САВДОИ ХОРИҶИИ МОЛ

Моддаи 15. Ҳуқуқи воридот ва содироти мол

1. Ҳар шахс мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, муқаррароти Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ метавонад молҳои зеринро, бо назардошти мақоми онҳо, вале бо он маҳдуд нашуда, ворид ё содир намояд:

- молҳое, ки барои фурӯш, коркарди дохилӣ ё берунӣ ва ё ҳар муомилоти дигари тиҷоратӣ, бо назардошти қонунгузории танзимкунандаи фаъолияти тиҷоратӣ пешбинӣ гардидаанд;

- молҳои барои эҳтиёҷоти худи шахси ҳуқуқӣ, истифодаи шахсӣ ё оилавӣ пешбинигардида;

- молҳое, ки барои амалӣ гардонидани фаъолияти касбӣ, аз ҷумла фаъолияти соҳибкорон, хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) ва шахсони воқеии бо фаъолияти касбӣ ё хизматрасониҳои машғулбуда пешбинӣ гардидаанд. **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

2. Шахсони хориҷие, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳузури тиҷоратӣ надоранд (агар онҳо намояндагӣ ё филиал ва ё дар ҳар шакли дигар ташкилоти соҳибкорӣ ва ё касбӣ надошта бошанд), барои ба Ҷумҳурии

Тоҷикистон ворид намудани мол дар ҳар марҳилаи воридот бевосита ва ба қадри зарурат барои истифода бурдан аз хизматҳои брокери гумрукӣ (намоянда) ё ҳар шахси воқеӣ ё ҳуқуқии маҳаллӣ ҳуқуқ доранд. Вале чунин воридкунандагон барои дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон фурӯхтан ё паҳн намудани ин молҳои воридотӣ ҳуқуқ надоранд. Воридкунандагоне, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳузури тиҷоратӣ надоранд, молҳои воридотиро танҳо ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие расонида метавонанд, ки барои дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон паҳн намудан ва фурӯхтани чунин молҳо ҳуқуқ доранд. **(Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

Моддаи 16. Маҳдудиятҳои миқдорие, ки аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд

1. Воридот ва содироти мол, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қисми 2 моддаи мазкур, бидуни маҳдудиятҳои миқдорӣ амалӣ мегарданд.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолатҳои зерин метавонад маҳдудиятҳои миқдории содиротро муқаррар намояд:

- норасоии шадиди молҳое, ки барои Ҷумҳурии Тоҷикистон аҳамияти назаррас доранд ё барои сабук кардани чунин норасоӣ;
- бо мақсади ҳифзи захираҳои табиии тамомшаванда, агар маҳдудиятҳои содирот ҳамзамон бо маҳдудиятҳо барои истеҳсол ё истифодаи дохилӣ татбиқ шаванд.

3. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи моддаҳои 43-49 Қонуни мазкур ба сифати чораи муҳофизатӣ метавонад маҳдудиятҳои миқдориро ба воридот ҷорӣ намояд.

Моддаи 17. Истифодаи ғайритабъизии маҳдудиятҳои миқдорӣ

1. Дар сурате ки, агар Қонуни мазкур ба муқаррар намудани маҳдудиятҳои миқдории содирот ва (ё) воридоти мол иҷозат дода шавад, чунин маҳдудиятҳо, сарфи назар аз кишвари истеҳсолкунандаи мол татбиқ карда мешаванд. **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

2. Дар сурате ки, агар тибқи ҳангоми муқаррар намудани маҳдудиятҳои воридоти мол тақсимоти ҳиссаҳо барои воридоти мол байни давлатҳои хориҷии манфиатдор сурат гирад, воридоти қаблии мол аз чунин давлатҳо ба назар гирифта мешавад. **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

Моддаи 18. Огоҳинома дар бораи миқдор

Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд дар давоми муҳлати муайян дар бораи миқдори умумӣ ё арзиши молҳое, ки ба воридот ё содироташон мутобиқи Қонуни мазкур иҷозат дода шудааст, инчунин дар бораи ҳар гуна тағйирот дар миқдор ё арзиши онҳо огоҳиномаи оммавӣ пешниҳод намояд. **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

Моддаи 19. Тақсимоти квотаҳо

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд квотаҳоро дар асоси огоҳиномаи оммавӣ дар бораи пешниҳоди аризаҳо тақсим намояд.

2. Огоҳиномаи оммавӣ бояд 8 рӯз пеш аз тақсимоти квотаҳо интишор карда шавад.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд квотаҳоро дар асоси меъёрҳои обективию оқилона ва шартҳои дар огоҳиномаи оммавӣ зикргардида, ки набояд ҳадафи муҳофизат ё натиҷаи таҳрифсозандаи рақобатро дошта бошанд, тақсим намояд, аз он ҷумла:

- миқдори аз ҷиҳати иқтисодӣ асосноки молҳо аз рӯи квота;

- нишондиҳандаҳо дар бораи истифодаи квотаҳои қаблан ҷудогардида аз ҷониби аризадиҳанда;

- тақсимоти квотаҳо ба шахсоне, ки ба онҳо квотаҳо қаблан тақсим нашуда буд.

4. Дар қарорҳо оид ба тақсимоти квотаҳо бояд шартҳое, ки аз ҷониби шахсони квотагиранда иҷро гарданд, аз он ҷумла мӯҳлати на зиёдтар аз як сол, ки квотаҳо дар давоми он бояд истифода шаванд, зикр ёбанд.

5. Агар шахсе, ки ба ӯ квота ҷудо гардида буд, онро мутобиқи шартҳои огоҳиномаи оммавии дар қисми 1 моддаи мазкур нишондодашуда истифода накунад, мақоми ваколатдори давлатӣ метавонад қарорро дар бораи тақсимоти квота бекор карда, онро ба шахси дигар ҷудо намояд.

6. Шумораи интиқол дар давраи амали квота номаҳдуд мебошад.

7. Воридкунанда дар интихоби кишвари таҳвилгар, содиркунанда бошад, дар интихоби кишвари таъинот озоданд.

8. Шахсе, ки ба ӯ квота ҷудо шудааст, наметавонад чунин квотаро ба шахси дигар диҳад ё барои истифодаи он аз тарафи шахси дигар имконият диҳад.

Моддаи 20. Манъи савдои хориҷии мол

1. Воридот ва содироти молҳо ба ҳудуд ва аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин транзити онҳо тавассути ҳудуди гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст, агар муомилоти чунин молҳо мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ бошад. **(Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад воридот, воридоти муваққатӣ ё транзити молҳоро манъ кунад, агар гардиши чунин молҳо мутобиқи қонунгузории кишвари содиркунанда, кишвари истеҳсолкунанда ё кишвари таъиноти онҳо манъ гардида бошад.

Моддаи 21. Пардохтҳое, ки вобаста ба воридот ва содироти мол ситонида мешаванд

1. Ҳамаи пардохтҳои муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки вобаста ба воридот ва содироти мол ситонида шуда, боҷҳои гумрукӣ ё андозҳои дигар намебошанд, набояд аз арзиши тахминии хизматҳои расонидашуда зиёд бошанд ва моли истеҳсоли Тоҷикистонро ҳифз намоянд ё ба мақсадҳои молиявӣ ситонида шаванд.

2. Моддаи мазкур нисбат ба пардохтҳои вобаста ба воридот ва содироти мол ситонидашаванда, аз ҷумла марбут ба инҳо татбиқ мегардад:

- маҳдудиятҳои миқдорӣ;

- иҷозатдиҳӣ;

- амалӣ намудани назорати асъорӣ;
- хизматрасонии оморӣ;
- тасдиқ намудани мутобиқати маҳсулот ба талаботи ҳатмӣ;
- ташхис ва нозирот.

БОБИ 3. НИЗОМИ ИҶОЗАТДИҲӢ

Моддаи 22. Иҷозатдиҳӣ

Мутобиқи муқаррароти Қонуни мазкур ва санадҳои дигари қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси меъёрҳо, шартҳо ва расмиёти объективонаю оқилона барои воридот, содирот ё транзити молҳои муайян ҳуқуқ дорад иҷозатдиҳиро ҷорӣ намояд. **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

Моддаи 23. Меъёрҳо барои иҷозатдиҳӣ ба воридот, содирот ва транзит

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад иҷозатдиҳии воридот, содирот ё транзитро бо мақсадҳои зерин ҷорӣ намояд:

- ҳифзи ҳаёт ва саломатии инсон, ҳайвонот ва наботот;
- ҳифзи сарватҳои миллии дорои арзишҳои бадеӣ, фарҳангӣ, таърихӣ ва бостоншиносӣ;
- таъмини амнияти миллӣ;
- ҳифзи ахлоқи ҷамъиятӣ;
- ҳифзи муҳити зист ё захираҳои тамомшавандаи табиӣ;
- ҳифзи намудҳои растанӣ ва ҳайвоноти нобудшаванда;
- ҳифзи ҳуқуқи моликияти зеҳнӣ;
- иҷрои қоидаҳои махсус вобаста ба тиллою нуқра.

Моддаи 24. Ваколат барои иҷозатдиҳӣ

1. Иҷозат барои воридот, содирот ё транзити мол аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ дода мешавад, ки он ягона мақоми давлатии дорои ваколат барои қабули қарор аз рӯи аризаҳо барои иҷозатдиҳӣ ба воридот, содирот ё транзит мебошад.

2. Ариза барои иҷозатдиҳӣ набояд бинобар хатогиҳои ҷузъӣ дар ҳуҷҷатҳо, ки маълумоти асосии дар онҳо дарҷгардидаро тағйир намедиҳанд, рад карда шавад.

3. Қарор дар бораи рад кардани иҷозатдиҳӣ ба аризадиҳанда бояд дар шакли хаттӣ бо асоснокунии чунин қарор пешниҳод карда шавад.

4. Аз болои қарор дар бораи рад кардани додани иҷозат барои воридот, содирот ё транзити мол ба мақоми болоӣ ё суд шикоят овардан мумкин аст.

5. Тартиби додан, бозхондан ва бекор намудани иҷозати воридот, содирот ё транзити мол тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад. **(Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

Моддаи 25. Шартҳое, ки бояд аз тарафи иҷозатгиранда иҷро карда

шаванд

1. Дар иҷозати додашуда бояд шартҳои асосноккардашуда нишон дода шуда бошанд, ки ҳатман аз тарафи иҷозатгиранда иҷро карда шаванд.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон шартҳои муфассалро барои амалӣ намудани воридот, содирот ё транзити молҳои муайян муқаррар менамояд.

3. Иҷозат ба як ё якчанд намуди мол метавонад дар ҳолатҳои зерин дода шавад **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**:

- ба маҳсулоти кишоварзӣ ва молҳои дигаре, ки метавонанд паҳнкунандаи мавҷудоти зараррасон ё беморӣ бошанд, ки боиси зарари назаррас ба ҳаёт ва саломатии инсон, ҳайвонот ва наботот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон гарданд, иҷозат танҳо ба як навъи мол дода мешавад;

- ба осори бадеӣ, фарҳангӣ, таърихӣ ва бостоншиносӣ иҷозат ба ҳар моли муайян дода мешавад ё ба миқдори зиёди молҳое, ки як борро ташкил мекунанд, як иҷозат дода мешавад.

Моддаи 26. Асосҳо барои бекор кардани иҷозат

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ иҷозати додашударо танҳо дар он сурат бекор карда метавонад, ки агар:

- пас аз иҷозатдиҳӣ мутобиқи муқаррароти Қонуни мазкур дар бораи манъи воридот ё содироти молҳое, ки нисбат ба онҳо чунин иҷозат истифода мешавад, қарор қабул шуда бошад;

- соҳиби иҷозат шартҳои онро вайрон кунад;

- иҷозат бе риояи муқаррароти Қонуни мазкур ё санадҳои қонунгузории дахлдор дода шуда бошад;

- қарор дар бораи иҷозатдиҳӣ ба маълумоти қалбакӣ асос ёфта бошад ё он бо роҳи фиреб ба даст оварда шуда бошад.

2. Дар ҳолатҳои дар сархати якуми қисми 1 моддаи мазкур пешбинигардида, иҷозат барои миқдори моли арзишаш пардохтшуда, вале расониданашуда, ба истиснои ҳолатҳои фавқулодда, набояд бекор карда шавад.

3. Ҳолатҳои фавқулодда, аз ҷумла хуруҷи бемории ҳайвонот ё наботот ва ё мавҷудоти зараррасонро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолати содироти молҳои кишоварзии нисбат ба чунин бемориҳо ва мавҷудоти зараррасон ҳассос ва ё дар ҳолати воридоти онҳо, хуруҷ дар кишвари хориҷӣ, ки чунин молҳо бояд аз он кишвар ворид карда шуда, дар навбати худ боиси хатар барои саломатии инсон, ҳайвонот ва наботот шуда метавонанд, дар бар мегиранд.

Моддаи 27. Мӯҳлати қабули қарор дар бораи додани иҷозат аз рӯи дархостҳо

Мӯҳлати баррасии аризаҳо барои гирифтани иҷозати воридот, транзит ё содирот, агар онҳо бо тартиби воридшавиашон баррасӣ гарданд, набояд аз 10 рӯзи корӣ аз санаи бақайдгирии ариза зиёд бошад.

Моддаи 28. Мӯҳлати амали иҷозат

1. Иҷозат дар давоми мӯҳлати дар он нишондодашуда, вале на зиёдтар аз як сол амал мекунад. Миқдори таҳвили мол дар давоми мӯҳлати мазкур номаҳдуд мебошад.

2. Мақоми ваколатдори давлатӣ пешбурди феҳристи иҷозатҳои додашударо анҷом медиҳад.

3. Мундариҷа ва тартиби пешбурди феҳристи иҷозатҳои додашуда бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд.

Моддаи 29.
(хориҷ карда шуд) (Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)

БОБИ 4. ТАЛАБОТИ МАХСУС

Моддаи 30. Сертификатсия

1. Агар мувофиқи муқаррароти пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ё санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Тоҷикистон талаб карда шавад, ки молҳои содир ё воридшавандаро бояд сертификатҳои муайян ё ҳуҷҷатҳои тасдиқшудае ҳамроҳӣ намоянд, ки додан ё сертификатсиякунонии онҳо берун аз ваколати мақоми дахлдори давлатӣ мебошад, чунин сертификату ҳуҷҷатҳо бояд аз тарафи мақоми муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дода ва ё тасдиқ карда шаванд.

2. Тартиби сертификатсияи молҳои воридшаванда бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим карда мешавад.

Моддаи 31. Талаботи байторӣ, санитарӣ, фитосанитарӣ ва экологӣ

1. Воридот, транзит ва содироти ҳайвонот, наботот, маҳсулоти чорводорӣ, маҳсулоти аз наботот истеҳсолшуда ва дигар молҳое, ки метавонанд паҳнкунанда ва гузаронандаи организмҳои зараррасон ва бемориҳои сироятӣ бошанд ва ин метавонад ба ҳаёт ва саломатии инсон, ҳайвонот ва наботот таъсир расонад ё онҳоро таҳти хатар гузорад, метавонад аз кишварҳои муайян ё ҳудуди онҳо дар асоси тавсияҳо ва дастурҳои байналмилалӣ, маълумоти мавҷудаи илмӣ дар бораи вазъи саломатии ҳайвонот ва набототи чунин кишварҳо ё қаламравҳо дар муқоиса бо вазъ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ карда шаванд. **(Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870) (Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

2. Воридот, транзит ва содироти мол бояд ба талаботи байторӣ, санитарӣ ва фитосанитарӣ, ки қонунгузорӣ барои навъи муайяни мол муқаррар кардааст, мутобиқат намоянд.

3. Воридоти маҳсулоти аз лиҳози экологӣ хатарнок мувофиқи тартиби муайяннамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд таҳти назорати махсус қарор дода шавад.

Моддаи 32. Регламентҳои техникӣ

1. Мутобиқат бо регламентҳои техникии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда метавонад ҳамчун шарт барои воридоти мол муқаррар карда шавад. Мутобиқати моли воридотӣ ба талаботи регламентҳои техникӣ бояд бо сертификат ё эъломияи мутобиқати мақоми ваколатдори давлатии соҳаи баҳодиҳии мутобиқат тасдиқ карда шавад.

2. Регламентҳои техникӣ, ба маънои қисми 1 моддаи мазкур меъёрҳои ҳатмиро барои дар муомилот қарор додани молҳо бо мақсади ҳифзи амнияти миллӣ, саломатӣ ва ҳаёти инсон, ҳайвонот, наботот ва ҳифзи муҳити зист муқаррар менамоянд. Регламентҳои техникӣ бояд сарфи назар аз маҳалли истеҳсоли мол татбиқ гардида, метавонанд тавсифи мол ё усулҳои коркард ва истеҳсоли ба он дахлдошта, аз ҷумла муқаррароти истифодашавандаи маъмурие, ки мутобиқат бо онҳо ҳатмӣ мебошад, шартҳои техникӣ, истилоҳот, аломатҳо, борпеч, тамғаҳо ва шартҳои тамғазаниро дар бар гиранд, зеро онҳо нисбат ба мол, раванд ё усули истеҳсоли молҳо татбиқ карда мешаванд. **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

3. Мутобиқат бо стандартҳо наметавонад ба сифати шарти ҳатмии воридоти мол муқаррар карда шавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки стандарт қисми ҷудонопазири регламенти техникӣ бошад.

БОБИ 5. САВДОИ ХОРИҶИИ ХИЗМАТРАСОНИҲО

Моддаи 33. Савдои хориҷии хизматрасониҳо

1. Савдои хориҷии хизматрасониҳо бо усулҳои зерин амалӣ гардонида мешавад:

- аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳудуди ҳар кишвари дигар ва аз ҳудуди ҳар кишвари дигар ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- аз ҷониби шахси ватанӣ ба шахси хориҷӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- аз ҷониби шахси ватанӣ тавассути ҳузури тиҷоратӣ дар ҳудуди ҳар кишвари дигар ё аз ҷониби шахси хориҷӣ тавассути ҳузури тиҷоратӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- аз ҷониби шахси воқеии ватанӣ дар ҳудуди ҳар кишвари дигар ё аз ҷониби шахси хориҷӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон. **(Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

2. Мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, муқаррароти Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ҳар шахс тибқи қисми 1 моддаи мазкур хизмат расонида метавонад.

БОБИ 6. ЧОРАҲОИ МАХСУС ДАР САВДОИ МОЛҲО

§1. Муқаррароти умумӣ

Моддаи 34. Чораҳо

1. Мутобиқи муқаррароти моддаҳои 35-51 Қонуни мазкур Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад тавассути ҷорӣ намудани чораҳои махсуси тиҷоратии зерин воридот ё содироти молро маҳдуд созад:

- боҷҳои зиддидемпингӣ;
- боҷҳои ҷубронӣ;
- чораҳои муҳофизатӣ;
- чораҳо ҷиҳати ҳифзи тавозуни пардохт.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон расмиёт ва шартҳои татбиқи чораҳои махсуси савдои дар қисми 1 моддаи мазкур зикргардидаро бо назардошти муқаррароти созишномаҳои дахлдори Созмони Умумиҷаҳонии Савдо муқаррар менамояд.

§2. Боҷҳои зиддидемпингӣ ва ҷубронӣ

Моддаи 35. Меъёрҳои татбиқи боҷҳои зиддидемпингӣ ва ҷубронӣ

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо ҳамон вақт боҷи зиддидемпингӣ ё ҷубронӣ муқаррар карда метавонад, ки дар асоси таҳқиқоти мутобиқи муқаррароти Қонуни мазкур гузаронидашуда муайян шуда бошад, ки:

- воридоти демпингӣ ё субсидиявӣ нисбат ба дараҷаи истеҳсол ё истеъмоли дохилӣ хеле афзоиш ёфтааст;

- ба сабаби демпинг ё воридоти субсидияшуда нархи маҳсулоти воридотӣ нисбат ба нархи маҳсулоти шабеҳи истеҳсоли ватанӣ хеле паст шудааст ва ё нархи маҳсулоти воридшаванда аз нархи моли шабеҳ хеле паст шуда, барои баланд шудани ин нарх имкон надод, ҳол он ки дар ҳолати дигар ин имконпазир мебуд;

- дар натиҷа ба саноати ватанӣ зарари назаррас расонида шуд ё таҳдиди расонидани чунин зарар ҷой дорад.

2. Боҷи зиддидемпингӣ набояд аз маблағи камтарине, ки барои ҷуброни зарари ба саноати ватанӣ расонидашуда зарур аст ё фарқияти
байни арзиши муътадили мол ва нархи чунин молҳо дар сурати барои содирот ба Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шуданашон зиёд бошад **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**.

3. Боҷи ҷубронӣ набояд аз маблағи камтарине, ки барои бартараф намудани зарар дар саноати ватанӣ зарур аст ё арзиши пурраи субсидия зиёд бошад.

Моддаи 36. Расмиёти таҳқиқот

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд дар асоси аризаи хаттие, ки аз намояндагони саноати ватанӣ ё аз номи онҳо ворид гардидааст, таҳқиқот гузаронад.

2. Ариза аз намояндагони саноати ватанӣ ё аз номи онҳо пешниҳодгардида дониста мешавад, агар:

- он аз ҷониби истеҳсолкунандагони ватание пешниҳод шуда бошад, ки ҳаҷми умумии маҳсулоташон 25 фоиз ё зиёдтар аз ҳаҷми умумии истеҳсоли дохилии маҳсулоти шабеҳро ташкил диҳад;

- ҳаҷми умумии муштараки маҳсулоти истеҳсолкунандагони дар сархати якуми қисми мазкур пешбинигардида зиёда аз 50 фоизи ҳаҷми умумии маҳсулоти шабеҳи истеҳсолкардаи он қисми истеҳсолкунандагони ватаниеро ташкил кунад, ки ариза пешниҳод карда, дархостро дастгирӣ мекунанд ё нисбат ба он эътироз баён менамоянд.

3. Истеҳсолкунандагоне, ки бо воридкунандагон ё содиркунандагони маҳсулоти гӯё субсидияшуда ё демпингӣ алоқаманданд ва ё

истеҳсолкунандагоне, ки чунин маҳсулотро мустақилона ворид менамоянд, набояд ҳамчун қисми саноати ватанӣ баррасӣ шаванд.

4. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд аризаи дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинигардидаро баррасӣ намуда, муайян намояд, ки таҳқиқотро оғоз намудан лозим аст ё не.

5. Сарфи назар аз муқаррароти қисми 1 моддаи мазкур, агар далелҳои кофии ҷой доштани демпинг ё субсидия, зарари назаррас ё алоқамандии сабабу оқибат мавҷуд бошанд, мақоми ваколатдори давлатӣ метавонад дар доираи ваколатҳои худ таҳқиқотро оғоз намояд.

6. Мақоми ваколатдори давлатӣ набояд доир ба аризаҳои воридшудаи дорои пешниҳод дар хусуси оғоз намудани таҳқиқот маълумот диҳад. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд дар бораи қарор оид ба оғоз намудани таҳқиқот ва ҳар марҳилаи минбаъдаи расмиёт иттилоъ диҳад.

7. Таҳқиқот, ба истиснои ҳолатҳои махсус, бояд дар давоми як соли пас аз оғоз гардиданаш ба итмом расонида шуда, дар ҳеҷ сурат пас аз оғоз шуданаш набояд зиёда аз 18 моҳ давом кунад.

Моддаи 37. Ариза оид ба оғоз намудани таҳқиқот

Ба ариза дар бораи оғоз намудани таҳқиқот бояд ҳамаи далелҳои зарурӣ, аз ҷумла маълумоти зерин замима карда шаванд:

- тавсифи маҳсулоти эҳтимолан демпингӣ;
- шахсияти аризадиҳанда ва иттилоот оид ба саҳми аризадиҳанда дар ҳаҷми умумӣ ва арзиши истеҳсоли дохилии маҳсулоти дар сархати якуми моддаи мазкур пешбинигардида;
- номи кишварҳои содиркунанда, номи ҳар содиркунанда ё истеҳсолкунандаи хориҷии ба аризадиҳанда маълум ва рӯйхати шахсони маълуме, ки маҳсулоти эҳтимолан демпингиро ворид месозанд;
- иттилоот дар бораи мавҷудияти демпинг ва/ё субсидия, вайрон кардани истеҳсолоти дохилӣ ба сабаби демпинг ё воридоти субсидияшуда ва дар бораи алоқамандии сабабу оқибати байни демпинг ё воридоти субсидияшаванда ва зарар.

Моддаи 38. Тарафҳои манфиатдор

1. Тарафҳои манфиатдор, аз ҷумла истеъмолкунандагони саноатии маҳсулоти мавриди таҳқиқот ва ташкилотҳои намояндагии истеъмолкунандагон метавонанд дар таҳқиқот иштирок намуда, манфиатҳои худро муҳофизат намоянд ва дорои ҳуқуқҳои зерин мебошанд:

- бо тарафҳои дорои манфиатҳои мутақобила вохӯрда, ақидаи муқобилро шунаванд ва далелҳои муқобилро пешниҳод намоянд;
- фикру ақидаи худро шифоҳан баён намоянд ва агар онҳо сипас дар шакли хаттӣ пешниҳод ва ба дигар тарафҳо пешкаш гарданд, аз тарафи мақомоти ваколатдори давлатӣ ба инобат гирифта мешаванд;
- ҳар иттилооти ғайримахфиро дар ихтиёр дошта бошанд.

2. Мақоми ваколатдори давлатӣ қабл аз қабули қарор оид ба демпинг ва/ё субсидия, бояд дар бораи далелҳои асосии баррасишаванда, ки барои оғози расмиёти таҳқиқот замина мегузоранд, ҳамаи тарафҳои манфиатдорро огоҳ

намуда, ба онҳо имконият диҳад, ки дар давоми 30 рӯз далелҳои худро пешкаш намоянд. Пас аз гузаштани ин мӯҳлат мақоми ваколатдори давлатӣ бояд қарор қабул намояд.

Моддаи 39. Қабули қарор

Дар сурате, ки агар ҷой доштани демпинг ё субсидия тасдиқ карда шавад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мавриди ситонидан ё наситонидани боҷҳои зиддидемпингӣ ё ҷубронӣ қарор қабул менамояд.

Моддаи 40. Чораҳои муваққатӣ

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пас аз гузаштани 60 рӯз аз санаи оғоз гардидани таҳқиқот, агар ҳолатҳои зерин муайян шуда бошанд, ҳуқуқ дорад чораҳои муваққатии зиддидемпингӣ ё ҷуброниро татбиқ намояд:

- эҳтимолияти ҷой доштани демпинг ва/ё субсидия ва зарари пайвастаи ба саноати дохилӣ расонидашуда;
- таъхир зараре расонад, ки барқарор намудани он мушкил хоҳад буд;
- ба тарафҳои манфиатдор имконияти муносиб дода шуд, то маълумоти худро, ки барои ҳифзи манфиатҳояшон заруранд, пешниҳод намоянд.

2. Ҳама гуна қарорҳо оид ба амалисозии чораҳои муваққатӣ бояд расман интишор карда шаванд.

3. Татбиқи чораҳои муваққатӣ дар ҳолати боҷҳои зиддидемпингӣ набояд аз шаш моҳ ва дар ҳолати боҷҳои ҷубронӣ аз чор моҳ зиёдтар давом кунад.

Моддаи 41. Ҷамъоварӣ ва баргардонидани боҷҳо

1. Агар маблағи ниҳоии зиддидемпингӣ ё ҷубронӣ аз боҷи пешакӣ пардохташуда ё маблағи бо мақсадҳои замонат ҳисоб кардашуда зиёдтар бошад, пас дар ин сурат фарқияти маблағ ситонида мешавад.

2. Агар пас аз анҷоми таҳқиқот ҷой доштани демпинг ё субсидия тасдиқ нагардад ё боҷи ниҳоӣ нисбат ба боҷи пешакӣ пардохтшуда ва ё маблағи замонат камтар бошад, пас дар ин сурат вобаста ба ҳолат фарқият бояд баргаронида шавад ва ё боҷ аз нав ҳисоб карда шавад.

Моддаи 42. Мӯҳлати амал

1. Боҷи зиддидемпингӣ ё ҷубронӣ то замоне эътибор дорад, ки барои бартараф намудани зарар зарур аст, вале ин мӯҳлат аз лаҳзаи ҷорӣ гардидани он ё аз рӯзи баррасии охирини он, агар ин баррасӣ ҳам демпинг ва ҳам зарарро фаро гирифта бошад, набояд аз 5 сол зиёд бошад.

2. Мақоми ваколатдори давлатӣ бояд дар мӯҳлати дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинигардида зарурати идома додани истифодаи боҷро мутобиқи муқаррароти Қонуни мазкур дар бораи расмиёти таҳқиқот баррасӣ намояд. Боҷ метавонад то ҷамъбасти чунин баррасӣ эътибор дошта бошад.

3. Агар дар натиҷаи баррасии дар қисми 2 моддаи мазкур пешбинишуда муқаррар карда шавад, ки дар натиҷаи қатъи амали боҷи зиддидемпингӣ ё ҷубронӣ демпинг, субсидия ва зарари ба саноати ватанӣ расонидашуда эҳтимол аст идома наёбад ё такрор нашавад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба шароит бояд боҷи зиддидемпингӣ ё ҷуброниро бекор кунад.

§3. Чораҳои муҳофизатӣ

Моддаи 43. Меъёрҳо барои татбиқи чораҳои муҳофизатӣ

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади бартараф намудани зарар ба саноати ватанӣ, инчунин таҳдиди зарар ба саноати ватанӣ бо сабаби афзоиши воридот чораҳои муҳофизатиро татбиқ менамояд, агар мутобиқи талаботи моддаҳои 44-49 Қонуни мазкур муқаррар карда шавад, ки воридоти маҳсулоти муайян дар давраи муайян ба андозаи мутлақ ё дар муқоиса бо истеҳсолоти дохилӣ ба миқдори афзоишёбанда амалӣ гардонида шудааст ва ё дар шароите амалӣ гардонида шуда бошад, ки чунин воридот ба саноати ватание, ки молҳои шабеҳ ё молҳои бевосита рақобаткунанда истеҳсол мекунад, зарари ҷиддӣ расонидааст ё таҳдиди расонидани чунин зарарро доштааст.

2. Чораҳои муҳофизатии нисбат ба воридоти ҳамаи маҳсулоти дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинигардида, сарфи назар аз кишвари истеҳсол ё кишвари содирот, татбиқ мегарданд.

Моддаи 44. Қабули қарор дар бораи татбиқи чораҳои муҳофизатӣ

1. Қарор дар бораи татбиқи чораҳои муҳофизатӣ бояд ба натиҷаҳои таҳқиқоте асос ёбад, ки аз тарафи мақоми дахлдори давлатии ташаббуснишондода, дар доираи ваколатҳои худ гузаронида шудааст.

2. Қарор дар бораи ташаббуси таҳқиқот бояд интишор гардида, бо тартиби муқарраргардида ба маълумоти ҳамаи тарафҳои манфиатдор расонида шавад.

3. Тартиби ташаббус ва гузаронидани таҳқиқот аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 45. Намудҳои чораҳои муҳофизатӣ

1. Чораҳои муҳофизатӣ дар шакли маҳдудиятҳои миқдорӣ ё баланд бардоштани тарифҳо андешида мешаванд. Чораҳои муҳофизатӣ танҳо ба он андозае татбиқ мегарданд, ки барои пешгирӣ ё бартараф намудани зарари ҷиддӣ ва барои осон гардонидани ҷараёни мутобиқсозии истеҳсолот зарур аст. Чораҳои интихобшуда бояд барои ноил шудан ба ин мақсадҳо муносиб бошанд.

2. Агар ба сифати чораи муҳофизатӣ маҳдудияти миқдорӣ истифода гардад, пас он набояд миқдори воридотро поёнтар аз ҳаҷми миёнаи воридоти чунин мол дар давоми се соли нишондиҳандаи қабл аз чунин воридот, ки дар хусуси онҳо чунин маълумот мавҷуд аст, ихтисор намояд, агар асосноккунии дақиқ бо назардошти он, ки дараҷаи дигар барои пешгирӣ ё бартараф намудани зарари ҷиддӣ лозим аст.

Моддаи 46. Мӯҳлати амали чораҳои муҳофизатӣ

1. Чораи муҳофизатӣ барои бартараф намудани зарар ба мӯҳлати на зиёдтар аз чор соли пас аз лаҳзаи ҷорӣ гардиданаш татбиқ мегардад.

2. Агар Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи расмиёти дар боби мазкур пешбинигардида муқаррар намояд, ки чораи муҳофизатӣ ҳанӯз зарур аст ва дар

хусуси дар ҷараёни мувофиқшавӣ қарор доштани истеҳсолот далелҳо мавҷуданд, мӯҳлати татбиқ метавонад тамдид карда шавад.

3. Чораи муҳофизатии мутобиқи муқаррароти қисми 2 моддаи мазкур тамдидшуда набояд аз мӯҳлати то тамдид ҷойдошта дарозтар бошад.

4. Давраи умумии татбиқи чораи муҳофизатӣ набояд аз ҳашт сол зиёдтар бошад.

Моддаи 47. Озодкунӣ (либерализатсия)

1. Агар мӯҳлати амали чораи муҳофизатӣ аз як сол зиёдтар бошад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давоми мӯҳлати татбиқи чора онро тадриҷан озод мекунад.

2. Агар мӯҳлати амали чораи муҳофизатӣ аз се сол зиёдтар бошад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаи зарурати татбиқи чунин чораро на дертар аз гузаштани нисфи мӯҳлати татбиқи чора баррасӣ намуда, дар мавриди зарурат онро бекор мекунад ё ба озодкунии он суръат мебахшад.

Моддаи 48. Татбиқи чораи муҳофизатӣ

1. Чораи муҳофизатӣ нисбати воридоти маҳсулоте, ки қаблан таҳти чунин чора қарор гирифта буд, то ба охир расидани давраи баробар ба давраи татбиқи ин чора амалӣ намегардад. Чунин мӯҳлат аз ду сол камтар буда наметавонад.

2. Дар ҳолатҳои истисноӣ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад нисбат ба воридоти маҳсулот пас аз гузаштани як сол чораи муҳофизатиро бо давомнокии 180 рӯз ё камтар аз он татбиқ намояд, агар чунин чораи муҳофизатӣ нисбат ба ҳамин хел маҳсулот дар давоми панҷ соли гузашта зиёда аз ду маротиба истифода нашуда бошад.

Моддаи 49. Чораҳои муҳофизатии муваққатӣ

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад дар шакли баланд бардоштани тарифҳо барои давраи на зиёдтар аз 200 рӯз чораҳои муваққатии муҳофизатиро ҷорӣ намояд, агар муайян гардад, ки далелҳо возеҳан аз он шаҳодат медиҳанд, ки:

- воридоти афзоишёфта боиси зарари ҷиддӣ ба истеҳсолоти ватанӣ гардидааст ё таҳдиди расонидани чунин зарарро дорад;

- таъхир дар татбиқи чораҳои муваққатӣ боиси зараре мегардад, ки минбаъд барқарор намудани он мушкил хоҳад буд.

2. Агар таҳқиқоти минбаъда муқаррар намояд, ки ҳаҷми афзоишёфтаи воридот боиси зарари ҷиддӣ ба саноати ватанӣ нагардидааст ё хатари расонидани чунин зарарро надоштааст, ҳар маблағи мутобиқи қисми 1 моддаи мазкур ситонидашуда бояд бетаъхир ба воридкунандагони манфиатдор баргардонида шавад.

3. Давомнокии ҳар чораи муҳофизатӣ бояд бо давомнокии умумии чораҳои дар моддаи 46 Қонуни мазкур пешбинигардида ҳисоб карда шавад.

§4. Чораҳо барои ҳифзи тавозуни пардохт

Моддаи 50. Шартҳо ва расмиёт

1. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ҳифзи тавозуни пардохт дар асоси маълумоти пешниҳоднамудаи Бонки миллии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад маҳдудиятҳои миқдории воридоти молро дар ҳолатҳои зерин ҷорӣ намояд:

- пешгирӣ намудани таҳдиди ногузир ё боздоштани камшавии ҷиддии захираҳои асъор;

- ноил шудан ба суръати зиёдшавии қобили қабули захираҳои хеле ками асъор.

2. Чораҳо барои ҳифзи тавозуни пардохт набояд ба манфиатҳои тиҷоратӣ ё иқтисодии кишварҳо ё ҳудуде, ки Тоҷикистон дар ин соҳа бо онҳо ӯҳдадориҳои байналмилалӣ дорад, зарар расонанд ва набояд бо мақсади ҳифзи истеҳсолкунандагони ватанӣ муқаррар ва/ё татбиқ карда шаванд. **(Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870), (Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**

Моддаи 51. Истифодаи чораҳо барои ҳифзи тавозуни пардохт

1. Чораҳо барои ҳифзи тавозуни пардохт бояд тибқи зарурат боқӣ монда, тадриҷан бо беҳтар шудани тавозуни пардохт коҳиш дода шаванд.

2. Чораҳо барои ҳифзи тавозуни пардохт набояд монеи воридоти намунаҳои тиҷоратӣ гарданд ё ба риояи муқаррарот дар бораи ҳифзи ҳуқуқи моликияти зеҳнӣ халал расонанд.

БОБИ 7. МИНТАҚАҲОИ САВДОИ ОЗОД ВА НАЗДИСАРҲАДӢ

Моддаи 52. Минтақаи савдои озод

1. Минтақаи савдои озод **ҳудуди** гумрукиест, ки мутобиқи шартномаи байналмилалӣ бо як ё якчанд давлат ё гурӯҳи давлатҳо боҷҳои гумрукӣ ва чораҳои дигари маҳдудкунии савдои молҳои дар ҳамин ҳудуди гумрукӣ истеҳсолшуда дар мавриди амали ҳамаи савдои хориҷии чунин молҳо дар доираи ҳудуди гумрукии мазкур бекор карда шудаанд. Зимнан, субъектҳои минтақаи савдои озод ягон ҳамоҳангсозии муҳиме дар мавриди истифодаи боҷҳои гумрукӣ ва дигар чораҳои танзими савдои хориҷии молҳоро бо кишварҳои сеюм амалӣ наменамоянд.

2. Тартиби амалӣ намудани савдо дар минтақаҳои савдои озод ва **ҳудуди** дахлдоре, ки дар он низомҳои махсуси амалӣ намудани фаъолияти савдои хориҷӣ муқаррар мегарданд, аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад. **(Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

Моддаи 53. Савдои наздисарҳадӣ

1. Савдои наздисарҳадӣ дар асоси шартномаи байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо давлати хориҷии ҳамсарҳад амалӣ гардонида шуда, пешниҳоди низоми махсуси мусоиди фаъолияти савдои хориҷиро дар мавриди савдои хориҷии молу хизматрасоние, ки танҳо барои қонеъ гардонидани талаботи маҳал ба молу хизматрасониҳои дар доираи ҳудуди дахлдори наздисарҳадӣ истеҳсолшуда ва барои истеъмол аз тарафи шахсони воқеии дорои маҳали доимии зист дар ин қаламрав ва шахсони ҳуқуқии дорои маҳали ҷойгиршавӣ дар ин қаламрав таъингардида пешбинӣ менамояд. Зимнан, низоми махсуси мусоиди мазкур ба дигар давлатҳои хориҷӣ ё гурӯҳи давлатҳои хориҷие, ки

Ҷумҳурии Тоҷикистон бо онҳо шартномаҳои байналмилалӣ оид ба пешбинии пешниҳоди низоми мусоидати бештарро ба имзо расонидааст, дахл надорад. **(Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

2. Савдои наздисарҳадӣ метавонад аз тарафи шахсони дорои маҳали доимии ҷойгиршавӣ (маҳали зист) дар қаламрави наздисарҳадии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шахсони хориҷии дорои маҳали доимии ҷойгиршавӣ (маҳали зист) дар қаламрави наздисарҳадии дахлдоре, ки дар шартномаи байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо давлати хориҷии ҳамсарҳад муайян шудааст, танҳо барои қонеъ гардонидани талаботи маҳал ба молу хизматрасониҳои дар доираи ҳудуди дахлдори наздисарҳадӣ истеҳсолшуда ва барои истеъмол дар қаламрави дахлдори наздисарҳадӣ таъингардида амалӣ гардонида шавад. **(Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

3. Тартиби амалӣ намудани савдои наздисарҳадӣ ва ҳудуди дахлдорро, ки дар он низомҳои махсуси амалӣ намудани фаъолияти савдои хориҷӣ муқаррар мегарданд, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва (ё) шартномаҳои байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо давлатҳои хориҷии ҳамсарҳад муайян менамояд. **(ҚҶТ аз 08.08.2015 с. №1215), (Қ ҶТ аз 18.03.2022с., №1870)**

БОБИ 8. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 54. Ҳалли баҳсҳо

1. Субъектҳои фаъолияти савдои хориҷӣ метавонанд оид ба қонунгузории нисбат ба аҳдҳояшон истифодашаванда ва интихоби суд ё арбитражи байнлмилалии тиҷоратии салоҳиятнок ба мувофиқа расанд **(Қ ҶТ аз 01.10.2025., №2200)**.

2. Агар қонунгузории татбиқшаванда ё мақомот оид ба ҳалли баҳсҳо аз ҷониби тарафҳо мувофиқа нашуда бошад, пас қонунгузорӣ ё мақомот оид ба ҳалли баҳсҳо мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалии эътирофнамудаи Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 55. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 56. Аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи танзими давлатии фаъолияти тиҷоратии хориҷӣ»

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 сентябри соли 1999 «Дар бораи танзими давлатии фаъолияти тиҷоратии хориҷӣ» (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с.1999, №9, мод.226) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 57. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон **Эмомалӣ Раҳмон**

Ш.Душанбе
03.07.2012 года, № 846